

REDACTIA
Deák Ferencz-u. Nr 8

ABONAMENTUL
An Austro-Ungaria:
an 20 cor. pe 1/4
10 cor.; pe 1/4 de an
5 cor.; pe 1 lună 2 cor.
de Duminecă pe an
4 coroane. —
Pentru România și
străinătate pe an:
40 franci.

scrierile nu se napotăz

ADMINISTRAȚIA:
Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

INSERȚIUNILE:
de un șir garmor d: prin
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.
de fiecare publicație.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrierile nefracate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

CLUJUL.

(a) Cu groază și cu cutremur este Românul numele acesta. Abia împliniseră șapte-sprezece ani, când înainte de asta cu un deceniu, pentru o dată auzisem lungul șuerat al popoului, ce se apropia de Cluj, unde mergeam să mă înscriu la universitate și să mă fericesc cu știința unicească, n'ar mai fi pomană de ea. Voi uita până în mormânt florile ce mă trecură atunci, când conectorul anunță sosirea la „Kolozsvár”.

Cunoșteam renumele orașului din scrierile anilor 1848 și 1865, precum și din mulțimea proceselor politice și eram intristat și neliniștit, că trebuie să mă petrec aștia ani prețioși din viața mea în ședinta monstruosului „Kulturgesellschaft”. Eram atunci vre-o 70 de ani. Românii la universitate și dintre acestea numai doi se codiau a umbra societății românești, toți ceilalți erau țigani și munciau, s'ermanii, unul câte unul, deși era mai mare mila să i vezi trăgându-se și cu serăcia, cu un stindiu mizerabil de 2 — 300 florenți, cu greutatea limbii ungurești, în care aveau să și câștige cultura științifică.

Inghităm din greu nedreptatea și o simțiam, că la noi acasă să avem noi parte a ne instrui în școală românească și în limba mamei noastre. Sentimentul asta, că ni se face nedreptate, ne disgusta și mi-a mult de greutate limbii ungurești. În astfel de situațiuni eram fericiți apoi, că în țările naționale ne puteam adăposti la „Casina” română, unde aproape toți erau membrii și arangeam prelegeri publice și serate literare, precum și la familiile române, cari ne iubeau, ne respectau, ne ajutau și ne călăușeau pe toate cărările cele bune. Într-o zi bine-făcătoare a familiilor române din Cluj asupra noastră, a tinerilor era cu mult mai însemnată, decât cum s'ar putea închipui. De două ori mai multă recunoștință datorim acestor familii decât universității maghiare, în ceea-ce privește cultura noastră socială și calificațiunii de cetățeni adeverați. Inteligența română în Cluj a ferit de înveninare și tămăduirea inimii și sufletului nostru.

Dar ceea-ce înlesnea inteligenței împlinirea acestei misiuni însemnate, era bună înțelegerea ce atunci domnia asupra ei. Spiritul luminat și inima curată a lui Bohățel, Silași și G. Pop, erau atunci tonul între Români tineri, bătrâni și tineri. Petrecând într-un mediu social sănătos, tinerimea de atunci era harnică și înțeleasă, precum s'a dovedit în conștințarea sa la „Replică”, în aranjarea stinselor concerte în fiecare an, a numeroaselor serate literare, ear cu pasiunea reprezentării „Nuntel din Arad” în teatrul național maghiar, fost în stare o mână de oameni să meargă la cale o demonstrațiune publică, împiedecând predarea piesei bagând în rēcori numerosul public maghiar adunat la teatru.

Astăzi sunt în Cluj peste 150 de tineri români și cu toate acestea în nici o privință nu se pot asemăna cu cei de acum zece ani. La „casina” nu sunt nici 20 de inși înscriși ca membri și în genere nu sunt mai mulți ca 20 aceia, cari au ambițiunea și entuziasmul social-național, ce bine e ca totdeauna să împodobească inima unei tinerimi. Ne vine foarte greu să spunem acestea despre tinerimea, care este floarea și viitorul națiunii noastre... Ce să așteptăm în viața publică dela niște tineri lipsiți de idealism și obișnuiți să trăiască reci într'un cerc restrâns și întunecat?

Nu voim să facem imputări nejuste tinerimii din Cluj. Cine cunoaște stările sociale de acolo, va trebui să spună, că vina și răspunderea pentru „decadența” semnalată, o poartă câți-va „inteligenți bătrâni”, cari au turburat pacea și au înveninat cu totul viața socială română din acel oraș. Ura și intriga cea mai spurcată, cum nicăiri nu o mai vedem, domnește astăzi între aceia, cari ar fi chemați să fie adăpostul și creșterea socială-națională a tinerimii noastre universitare. De vre-o doi ani încoace un adevărat războiu civil a izbucnit între cele câteva capetenii române de acolo și precum era de prevăzut, tinerimea încă trebuia să fie înfocată. Nu este o luptă între 2 partide, în care, deși se consumă putere, totuși binele comun al societății se înaintează, ci la Cluj este lupta elementului instrăinat de interesele neamului românesc, în contra celor ce conduc și apără aceste interese, este lupta nutrită și cu mult meșteșug pusă la cale și ocrotită de străini pentru sugrumarea celor câteva instituțiuni românești, cum este „Casina”, „Fondul școlii de fetițe”, „Despărțământul Asociațiunii” și „Economul”.

Intocmai ca la Arad, și foile maghiare de aici stau cu plăcere la dispoziția celor din tagma lui Severu Taichii. Că într'un cuib atât de periculos de creștere „patriotică”, ca și Clujul, se găsește câte un Român rătăcit, nu ne prinde mirarea, dar' ne intristăm că oamenii cinstiți de altfel nu se feresc a ședea împreună cu acești necredincioși, cari își cresc copiii în spirit curat unguresc fără să știe o vorbă românească, pentru a-i pute apoi aplica ca redactori la gazetele patriotice. Cine se însoțește la luptă cu astfel de indivizi, acela nu poate avea inima curată și conștiință nealterată. Ne intristăm mai ales, când în astfel de societate aflăm bărbați tineri ca dl Dr. A. Vajda-Voevod, care trebuie să simțească și să vadă, ce înteres mare național pretinde, ca la Cluj Românii să nu se războiască, că bărbați ca dl Dr. Isac și Bas. Podoabă, aproape singurii cari lucră și se interesează astăzi de afacerile publice românești și de soarta tinerimii universitare de acolo, merită să fie stimulați și spriginiți, ear' nu înjurați prin foile ungurești și arătați în mod anonim pe la tribunale. Dacă dl Vajda are aspirațiuni de conducător național, să ne creadă nouă, că cel mai întins teren de activitate este tocmai Clujul,

la care gravitează mulțime de popor român și unde își fac școala conducătorii de mâne ai poporului.

De dragul acestora am dat deosebită atențiune stărilor sociale din Cluj. Ajungă-ne veninul, ce de atâta timp ni-l prepară acolo dușmanii neamului nostru, noi să nu le dam mână de ajutor. Cine altfel lucrează, nu-l ajute Dumnezeu.

Maghiarii în lumină maghiară. La alt loc al numărului de azi publicăm în extras raportul desbaterilor din ședința de Vineri (21 I. c.) a Casei magnașilor. Ca un moment de tot caracteristic înom să relevăm și la acest loc faptul petrecut la finea ședinței. Magnatul baron Frónay Dező și-a spus anume dorința, ca trupele însărcinate cu îngrijirea hergheliilor să fie recrutate din rândurile honvezimei. La asta secretarul de stat Gromon, ca reprezentant al ministrului de honvezi, a răspuns, că de chestia aceasta s'au ocupat oamenii din minister; dar' e un lucru foarte anevoios, deoarece ce honvezimea are puțin feciori, apoi că feciorii pentru îngrijirea hergheliilor trebuie căutați pe ales; ear la asta trebuiesc oameni mai inteligenți; la tratirea cu mâna tineri, unde mai ales nădărgia Maghiarului trebuie cu totul preterată, — ne trebuiesc călăreți probați, buni și bine instruiți.

Lașii notați în această expunere, — „Budapesti Hirlap” adaugă:

„Secretarul de stat Gromon e răși a găsit cu cale să spună, că la tratirea cu mâna tineri mai ales nădărgia ce există în Maghiar trebuie cu totul preterată. Ar fi interesant a aduna în mănunchiu enunțațiunile secretarului de stat Gromon despre rassa maghiară. Maghiarul nu poate și nu vrea să învețe; sângele lui nu e milăresc; el injură deopotrivă în grajd ca și în salon, și atât e de nădărg, că nici un mână nu-l mai poți da pe mână”.

Dacă Maghiarii înșiși constată acest lucru despre Maghiar — care în acest punct se credea poate mai tare, — atunci ce ne mai rămâne nouă să zicem ?!

O paralelă.

Cunoscutul informator „în orientabilibus”, al publicului maghiar, dl Benedict Jancsó, a publicat în numărul dela 27 Septembrie al ziarului „Budapesti Hirlap” asupra conflictului dintre România și Bulgaria un articol, „Părhuşamok”, în care, voind să asmuțe pe cititorii săi asupra Românilor, ne pune pe noi Ardelenii ce urtăm din România pentru restabilirea ordinii legale în regatul ungar, alături cu Boris Sarafoff și cu soții lui azi osândiți pentru mari nelegiuiri și stărue, ca statul ungar să iee și el față cu cel român atitudinea, pe care a luat-o acesta față cu Bulgaria.

Ori-și-cât de mult am ține, ca lumea să nu fie indusă în eroare în ceea ce privește rostul luptelor noastre, era o chestiune de tact politic să nu relevăm insulta ce ni-s'a făcut

chiar atunci, când spiritele erau cuprinse de o viață agitată.

Dl Benedict Jancsó, pe cât îl cunoșc eu, e în stare să și creadă ceea ce zice, ear publicul, la care se adresează, nu e nici el mai accesibil pentru adevăr. Ni-ar fi fost dar zadarnică ostăneala, dacă ni-am fi dat silința să convingem pe dl Benedict Jancsó și pe cititorii săi, că e mare nedreptatea ce ni-se face.

Silința aceasta n'avem să ni-o dăm nici astăzi.

Sunt însă și între Români oameni, care inclină a crede, că e adevărat ceea ce zice dl Benedict Jancsó, numai că noue nu ne dă mână să mărturisim acest adevăr: ce acștia trebuie acum, după ce lucrurile s'au liniștit, să ne dăm silința le a-i convinge, că nici n' este, nici nu trebuie să fie adevăra: ceea ce zice dl Benedict Jancsó.

Idea, că ori-și-ce faptă e nu numai iertată, ci până chiar și vrednică de laudă, dacă ea e servită spre a servi o cauză bună, nu e plasmuită de Boris Sarafoff și de soții săi, ci o aberațiune, în care cad toți cei ce în lupta pentru dreptate își perd fie răbdarea, fie nădejdea de izbândă.

În timpul luptelor religioase din țările apusene atât catolicii cât și susținătorii reformatiunii erau convinși, că servesc bine cauza susținută de dînșii, dacă mint, dacă jăfănesc ori dacă omcară pe cei ce le stau în cale. Ucișagii lui Anton de Bourbon, ai lui Francisc și ai lui Henric de Guise, ai lui Wilhelm de Orazia, ai lui Henric III. și ai lui Henric IV. erau tot atât de încredințați ca autorii ororilor din noaptea sfântului Bartolomeiu, că sunt bune și lui Dumnezeu plăcute faptele servite de dînșii. Tot astfel ucișagii lui Andreiu Bathory se făliau de a fi omorîți pe fostul lor Domn și Basta puneau în rîndul meritelor sale și pe acela de a fi pus la cale uciderea lui Mihail-Vodă.

Urma a dovedit, că aceste și alte asemenea fapte mișeștești nici n'au schimbat, nici n'au accelerat desfășurarea firească a evenimentelor, că ele tocmai pentru cei ce le-au pus la cale au fost mai stricăcioase și că numai prin luptă dreaptă și fățișă se poate servi o cauză bună. Cu toate acestea în timpul luptelor naționale din secolul nostru în toate țările de la apus s'a ivit curentul reprezentat azi în Bulgaria de Boris Sarafoff și de soții lui, și ceea ce fac azi luptătorii pentru eliberarea Macedoniei e numai o copie meschină a celor servite de patrioții polonezi sunt acum câte-va decenii în timpul celei din urmă răscoală a lor.

Îndeosebi în țările dela Răsărit lupta urmată prin ascuns e un fel de tradițiune poetică. Aici, unde baiducii, cleștii și curuții veacuri întregi de-a rîndul au fost socotiți în rēndul eroilor naționali, străbate foarte ușor gândul, că e o dovadă de patriotism să minți, să înșeli, să siluești pe cei slabi, să despoi pe cei ce nu vor să aducă jertfă de bună voie ori să

omori mișlește pe cei tari, cu care nu poți să intri în luptă față în față.

Numai oameni lipsiți de judecată au putut dar să iee silințele de a pune capăt acțiunii conduse de comitetul din Sofia drept manifestări ale unei rivalități dușmănoase: ele sunt dovezi de sinceră bună-voință față cu poporul bulgar, care-și mistue puterile și se compromite prin această acțiune bolnavicioasă.

Nu am avut dar nici noi Românilor cuvinte de a ne rușina, ci ne-am plâns cu tot dreptul, dacă în toată luptei grele, care ni-au impus-o Maghiarii, am fi alunecat și noi pe calea, în care am văzut umblând pe toți cei-ce au avut să susțină lupte grele, îndeosebi și pe cei-ce azi ne impun lupta.

Adevărul e însă, că zi cu zi am fost împinși pe calea aceasta și în fel de fel de chipuri am fost ispitiți să o apucăm, dar noi am rezistat.

Temelia etică a vieții europene e principiul pus mai presus de orice și-ce discuțiune, că vrednic de neartănare personală e numai cel destoinic de a se stăpâni însuși pe sine. În viața comună destoinicia aceasta se dă pe față în respectarea angajamentelor luate față cu alții și în supunerea necondiționată față cu legile odată create. Numai în virtutea acestei destoinicii pot să se susțină în Europa individualități politice. Popoarele, care nu împlinesc angajamentele luate de ele ori nu-și respectează legile, pot, profitând de împregiurări, să câștige stăpânirea, dar nu pot să se susțină în ea.

Un asemenea popor sunt Maghiarii, care nu s'au ținut de angajamentele luate față cu Coroana și față cu ceilalți concetățeni ai lor și nesocotesc, răstălmăcesc ori călcă fără de sfilă legile ce înși-și și-au creat, spun neadeverul, violentează conștiințele ori nedreptătesc când cred că așa pot să servească cauza lor națională. Profitând dar de o situațiune grea pentru monarhie, ei au putut să se facă singuri stăpâni în țerile coroanei ungare, dar stăpânirea aceasta e o nenorocire atât pentru țară, cât și pentru ei înșiși și în deosebi, o cauză de continuă neliniște pentru vecini și nu poate să dăinuiască decât până la o proximă situațiune grea.

Pornind din această convingere din ce în ce mai bine întemeiată, noi Românilor nu ni-am pierdut nici răbdarea, nici nădejdea de isbândă, ci am lucrat cu hotărâre și cu bună chibzuință, ca să ținem viu în inimile fraților noștri simțământul național și să ferim masele mari ale poporului de înfrurirea culturală maghiară pentru ele demoralizatoare. Dacă n'au Românilor din țerile coroanei ungare decât să stee strinși la un loc să stăruie, să aștepte și să-și păstreze reputațiunea de oameni iubitori de ordine și vrednici de toată încrederea pentru-ca mai curând ori mai târziu să fie chemați a lua parte la restabilirea ordinii legale în patria lor.

Lucrul acesta e atât de învederat, încât Maghiarii și consideră și ei stăpânirea numai ca provisorie, profită de ea, câtă vreme o au, pe o scară pe cât se poate de întinsă și fac toate opintirile spre a ne prezenta drept un neam de oameni rezervători, care nu e vrednic de încredere, de o potrivă cu Boris Sarafoff și cu soții lui.

Ioan Slavici.

Din Casa magnaților.

Vineri, în 21 l. c. n., Casa magnaților a ținut ultima ședință înainte de vacanța Crăciunului, sub prezidența contelei Albin Csáky. Mai întâiu s'a primit propunerea arhiepiscopului Császka din Calocsa, ca din incidentul apropierei Anului nou, presidentul să talmăcească Monarhului felicitările omagiale și loiale ale magnaților. Promițând ducerea la îndeplinire a propunerii, presidentul a numărat constituirea comisiei financiare a Casei magnaților în persoanele: arhiepiscopului Samossa, ca president și a baronilor Rudmánszky și Harkányi, ca notari ai comisiei.

La desbaterea proiectului de lege al indemnizății cel dintăiu a vorbit contele Zichy Nándor, arătând gravaminele catolicilor și accentuând nelcrederea acestora față de politica ministrului-president Széll, în care s'au înșelat. — Refectând, ministrul-presedinte a zis, că dinstul totdeauna s'a declarat „liberal” și că nici pe un moment nu s'a clătina în principiile sale. De altfel — a zis dl Széll — guvernul nu poartă lupta în contra catolicilor, ci împotriva partidului popular. A mai răspuns oratorul și ministrul cultelor Wlassics, respingând învinuerea, că guvernul ar fi nesocotit congresul catolicilor. Voind să replice ministrilor, — contele Zichy a fost oprit dela asta din partea presidentului Csáky, și proiectul a fost primit și de Casa magnaților.

La proiectul legii pentru apărarea țării a vorbit baronul Pronay Dező, stăruind pentru armată maghiară de sine stătătoare, deoarece-ce — a zis — tulburările din Austria împing deja țara pe terenul armatei separate; prin urmare — zice — țara trebuie preparată pentru această armată. Ear la proiectul provisoriu pentru recrută a cerut, ca afacerea herghelilor statului să i se îngăduie honyvesimel.

I-au răspuns prim-ministrul Széll, apărând armata comună și secretarul de stat Groman, care a făcut o critică aspră honyvesimel ungurești. A zis anume, că în honyvesime nu se găsește feciori apți, căror să li se poată încredința dresarea mânărilor; la asta — a zis — se cer oameni mai înțeleși decât nătângii feciori maghiari.

Se înțelege, că cuvintele secretarului de stat au produs mult sânge rău între „patrioți” și presa lor — chiar și cea guvernamentală — le înflorează indignată și cu multă asprime.

Din România.

Parastas.

Sâmbătă dimineață, la orele 11, s'a oficiat la mormântul lui G. Cantacuzino, un serviciu de pomenire, cu ocazia celei de a doua aniversări a morții sale.

La mormânt s'au depus numeroase ramuri și coșuri de flori naturale, de către „Voința Națională”, de Clubul național liberal, de d-na dr. Cantacuzino, D. Protopopescu, I. G. Bibicescu, Panait Săvescu, Gr. Vulturescu, precum și o coroană din partea Creditului funciar rural.

La serviciul religios au asistat d-na Elena G. C. Cantacuzino, cei doi copii mai mari, Elena și Ionel G. Cantacuzino, d-l dr. Cantacuzino cu d-na, d-na Lambru, d-l colonel Fotino cu d-na, precum și numeroși amici și cunoscuți, între cari am remarcat pe d-nii: Dim. A. Sturdza, G. D. Pallade, cu d-na, Take Protopopescu cu d-na, I. G. Bibicescu cu d-na, D. Matac cu d-na, Corneliu Anghelescu cu d-na, Eug. Carada, D. I. Ghica, Panait Săvescu, Gr. Vulturescu, Tr. Djuvara, Valerian Ursianu, Ion I. C. Brătianu, N. Crătunescu, Ion Cantacuzino, inginer, Vintilă Brătianu, Stefan Săhleanu, I. Săhleanu, etc.

Pensia văduvei lui Mihăileanu.

Guvernul român a prezentat deja corpurilor legiuitoare și a fost primit cu unanimitate proiectul de lege despre votarea

unei recompense naționale pe seama văduvei și a orfanilor rămași în urma mult regretatului profesor Ștefan Mihăileanu, victima banditismului bulgăresc.

Eată expunerea de motive a proiectului de lege pentru a se acorda această recompensă națională d-nei Ștefan Mihăileanu:

Moartea profesorului Mihăileanu a produs o adâncă emoțiune, a lăsat în jale și în strimtoare o soție și doi copii.

Adus copil din Macedonia, pentru a crește în cugetări și sentimente românești, Mihăileanu a servit țara ca profesor și ca publicist timp de 13 ani cu un devotament cunoscut.

Rob al datoriei, el a trăit mai mult pentru alții, aducând prețioase servicii școlii și neamului.

După atâția ani de muncă, când o lovitură criminală l'a răpit familiei, școlii, societății, încă în vigoare a vârstei, el nu a putut lăsa soției și copiilor săi nici dreptul la o modestă pensiuie din cauză, că calitatea sa de Român nu fusese încă recunoscută.

În aceste împregiurări familia lui Mihăileanu are dreptul la sollicitudinea noastră. E datorie de a îngrijii de nevoile traiului unor copii și văduvei rămase în strimtoare, când tatăl și soția ne-a dat pilda unui nobil devotament.

Stăpânit de aceste simțiri, am onoare de a propune deliberării, și aprobării d-voastră, alăturatului proiect de lege, care răspunde la sentimentele tuturor. Pentru a alina durerile unei familii atât de crud încercate.

D-l Carp și ovreii.

Oitim în „Apărarea națională”: Luni, la Senat, în discuția răspunsului la adresă, răspunzând d-lui Dim. Sturdza, d. prim-ministrul P. Carp a făcut o declarație din cele mai importante.

D. Carp a spus, că, în mod foarte serios s'a propus un împrumut, nu de 200 milioane ci de 400 milioane și că a refuzat acest împrumut care se propunea în condițiuni oneroase, și că se cerea, ca condiție a acestui împrumut, amestecul în afacerile interne ale țării și d. Carp a adăugat că spune toate acestea pentru ca nici un guvern român să nu mai poată primi un asemenea împrumut.

Această gravă declarație a dat loc la fel de fel de comentarii și toată lumea se întreabă în primul moment care să fie acele condițiuni oneroase și de ce amestec în afacerile noastre interne e vorba?

Nedomirirea n'a fost de lungă durată, căci s'a ghicit îndată — și era ușor de ghicit — cănd e vorba de bani și de bancheri, mai toți ovreii. S'a înțeleș îndată — și oameni buni informați din tabăra conservatoare au confirmat lucrul. — Ceea-ce se cerea Românilor de bancherii ovreii, era modificarea art. 7 din Constituție, acordarea de drepturi politice și de a cumpăra moșii la toți ovreii galicieni și streini de această țară.

D. Carp trecea de un prieten al ovreilor, firește că nu prieten până la punctul de a le da țara românească.

Împregiurarea că d. Carp nu este un fanatic antisemit, dă o mare importanță declarațiunilor sale, căci d. Carp nu este om să se sperie de lucruri mici.

Spicuirii din presa maghiară.

„La comedia e finita!”

E în adevăr mișcătoare scena cum u devenit căderea lui Bánffy dela putere; și te „emoționezi” văzând epilogul tragic al prim-ministerialității alesului acestei rubrici (Spicuirii), după improvizăția lui Magyar Szó, din primul articol din No. 278:

Baronul Desider (issimus) Bánffy a început să fie „periculos” în fața unei active părți din cercuri. Curții. Acești factori ocuți și de altfel priveau cu ochi răi rolul lui față cu papismul lui Agliardi și față cu unelirile federalistice ale lui Kalnok. Acești factori, prin intermediul aristocrației ultramontane înfătrează noui și noui puteri partidului popular ofilit, care învâlmășindu-se cu opoziția, a continuat „obstrucția și — Desider... a căzut”...

Plângi țară, nefericito!
Moritz! Bánffy a sfeclit o!

Independist-radical.

... el fogyott a regimentje...
Intuneacă-te Bánffy, intuneacă-te Franzi Kossuth, ba până și Bartha Miklós! A n-trecut oul pe cocoi!

Szászway Sándor se numește acela care, candidând la deputație în Kézdi-Várhely declară în fle care comună că „nu re-pr-sinta partidul independist nici al lui Kossuth Ferencz nici al lui Ugron Gábor. „El urmează principiile lui Kossuth Lajos. „În toată privința — atât în ordinea drept public cât și în cea socială. El este cel dintăiu candidat de deputat independist radical”.

Vai de el, la numărătorea „registri mentalului”...

Simpatia guvernului nu era greu să și-o asigure!

ȘOAPTE

Lângă cămin.

(Impresit de toamnă după T. Bl.)

III.

Așa mă simt de ușor — așa sunt de fericit în singurătatea mea — o dulce melancolie se lasă în inima mea... îmi pare și când ași pluti lin pe un râu liniștit, și cer albastru și soare obosit de toamnă! Dacă într'adevăr aș zăcea într'o luntre — mâinile pe după cap și să privesc în sus, cerul neted și palid de Octomvre — în ochii și blândul soare de Octomvre — în ochii cu priveștiștea frunzelor îngălbinită, ce așezat pe fărni, ear în urechi, cu sume moale de foi ce cad în apă — așa să mă ducă fără înecare, repede, tot mai repede până-ce valurile spumegânde se vor isbi luntrița mea și mă vor înghiți cu ea cu tot...

Răsboiul buro-englez

De câte-va zile tot știri rele pentru Englezi. Londra ear e în fiare bere, ca înainte cu un an, când Bulgaria suferise înfăngurările dela Tugela. Capland a izbucnit adăca revolta, care se întinde în măsură ce Burii pătună tot mai spre sud.

Eată telegramele din urmă:

Londra, 23 Dec. Numeroși ofițeri din Capland s'au alăturat Burii cari au cutrierat deja 14 districte. partea de nord a țării toți Olandezii s'au răscolat. Sunt temeri că lucrurile vor lua o întorsătură așa de gravă, căt răsboiul poate să țină încă un întreg.

La Hontkral Burii au aruncat aier apeductul și au stricat linia telegrafică.

Cele trei oștiri bure cari au pătuns în Capland sunt comandate generalii Bota, Herzog și Haasbroek. O a patra oștire bură de asemeni trecut riul Oranje pentru a merge întărească pe Burii dela Filipstovna.

Capstadt, 23 Dec. Burii au ocupat orașul Britstovna. Banca engleză „Standard” văzând că situația se agravează, și a dat mai multe filiale la Port-Elisabet. Londra, 25 Dec. „Evening Standard” publică știrea că orașul Kimberley este în mare primejdie. Kitchener a cerut încă 40.000 soldați. Se va și trimite 800 infanteriști cu cai și două regimuri călărești.

Noutăți

Arad, 24 Decembrie n. 1900.

Fondul George Barițiu. Funcționar din Sibiu al institutului de credit și economiei „Albina”, în loc de cununa pe cîștigul răposatului lor coleg R. mul Petric

tribuit la „Fondul George Barițiu“, ad-
strat de „Asociațiune“, cu suma de
coroane 24 bani.

Înmormântarea Doctorului G. Vuia.
Duminecă, după amiază a avut loc în-
mormântarea regretatului Dr. Vuia. Un nu-
mer public a format convoiul mortuar. În
rămășițele pământești ale decedatu-
la locuința din strada Sina, până la
sa de veci. Serviciul divin obit-
a fost săvârșit de preoții Bodea, T. Vă-
dă și de organul Mihulin, iar cântecul mor-
le a intonat corul elevilor seminariilor.
Văgan a rostit un frumos panegi-
car dl. avocat Truța a ținut o cuvânt
în numele amicilor, ca amic al decedat-
ului. În numele corpului medical din Arad
a vorbit dl. Dr. Pozsgay.

Congrua necatolicilor. Toate foile ma-
gice publică știrea, că la ordinul ministru-
Măscăle zilele acestea s'a asemnat un
coroane pentru întregirea dotăției preo-
necatolice din visteria statului. Asem-
nate au fost trimise la autoritățile superi-
bisericești din țară, cari au să distri-
butorul statului între preoții mai slab
Vr'o 400 de preoți — zice știrea foi-
— au cerut întregirea dotăției, vr'o sută
aceste cereri au rămas nereșolvate.

Tremuriciu șovinist. Dela Deva se
șovinist: Domnii C. C. Popescu și N.
Andrescu, originari din România, au
afaceri de ereditate la notarul public
Iliu-murășană. În fața căruia s'au pre-
tă însoțit de dl. avocat din Deva, Dr.
Hossu. „Păzitorii statului“ însă, pu-
tează când e să facă una boacănu, să de-
vredă vre-o „conspirațiune sau revoluție“.
Comentul când numiții domni vorau că-
ce cu trenul îndără la Deva, i-au ares-
si escortat între baionete, îndără, la
arma gendarmilor. Convingându-se gen-
darmii, că s'a greșit, i-a pus pe picior
Vorbă e însă, că într'un stat de or-
se poate întempla așa ceva? Eari frații
România pot să ducă acasă nouă soție.
Teara aceasta.

Nou doctor în filosofie. Vineri, la 21
deembrie n. s'a făcut la Viena promoțiu
de doctor în filosofie a dlui Iosif Po-
absolvent de litere. Felicitările noa

Dela Reuniunea sodalilor români
Sibiu. La fondul pentru acurirea
local cu o hală de vânzare pe seama
sodalilor români din Sibiu, au
tribuit cu câte 20 bani următorii: Ste-
Moga, măiestru frantzalar, d-na Ana
d-șoara Eugenia Moga, Aurelia Moga,
Moga, stud., R-mus Moga, Liviu
și Lucreția Moga. Pavel Jurca, sodal
tor, Ioan Jurca, Fimio Jurca, Ana Jurca.
Jurca (Răvășel), Nicolae Simion,
estra pattrar, George Simion, zidar, Le-
Măndrean, măiestru măsar.

Procesul falsificatorilor de bani din
da. După o pertractare de mai multe
tribunalul reg. din Cluj a osândit pe
scuții falsificatori de bani, și anume:
principalul acusat Pásztori Aladár din
i-a osândit la 5 ani și 6 luni închis-
grea. — Csongvay Bóla (fost asesor la
a orfanală din Turda) a fost osândit
oni închisoare. Ceialalți vinovați au
osândiți astfel: Fenyösi Victor la 2
și 6 luni; Szegedy Péter la 3 ani;
István la 2 ani; Nagy Ferencz la 3
și 1/2 Séc Károly la 3 ani închisoare
Afară de asta necare a fost osândit
pdererea dreptului de oficiu în decurs de
Sai. Timoul de 7 luni, cât au stat acu-
la închisoare preventivă. li-s'a subtras
pedeapsă. Apărătorii acușărilor au înain-
recurs în contra sentinței.

Rectificare. Dl. R. Ciorogariu ne roagă.
rectificăm știrea, dată în numărul trecut
arului nostru în privința întregirii do-
mel preoțești, a cărei exoperare în con-
favorabile revine interesării părintești
S. Sale Dlui Episcop Iosif Goldiș și
lui neobosit cu care lucrează în această
știrea referentul senatului bisericesc.
dn. protosinaxal Ioan Ignatie Pap. —
nu d-sale, după cum s'a spus din gre-
atribuindu-i-se activitatea d-lui Proto-
și în această privință. Făcând convenita
știrea, nu pregetăm să ne exprimăm
știrea față de cel ce lucrează p-ntru
știrea știrea preoților noștri.

Concert român în Oradea mare. Tine-
rimea română din Oradea mare — ca în anii
treceți — a hotărât să aranjeze și în anul
acesta un concert urmat de dans. Pentru aran-
jarea lui s'a constituit zilele trecute, ale-
gând de patron al concertului pe venera-
bilul veteran dl. Iosif Roman. La acest con-
cert vor păși înaintea publicului din Bihor
puteri noue artistice încă necunoscute în
părțile aceste. Comitetul aranjator.

Krüger cetățean englez. Foile comu-
nică știrea, că orașul Limerick, deși cre-
dincios supus al reginei Victoria, — într'una
din zilele trecute a adas în adunarea sa
generală din urmă o hotărâre interesantă:
A ales pe președintele Krüger cetățean de
onoare. În contra propunerii făcute în acest
sens au votat numai doi inși pe cari însă
adunarea era p'aci să-i asviră afară din
sala ședinței.

Serata a doua literală a Casinei din
Blaj — cum am mai spus — s'a ținut Du-
minecă, în 16 Decembrie n. de astă dată
venitul a fost destinat în favorul Reuni-
unii femeilor române. A ținut disertațiune
dl. Dr. Ambrosie Cheșan, profesor gimna-
sial. Conferențiarul a întreprins publicul vor-
bind în mod interesant despre ochiu, ca
cel mai delicat și mai nobil organ al cor-
pului omenesc, prezentând și analizând
ochiul în toate părțile sale și explicând cum
se face vederea. Disertantul a fost aplau-
dat. A urmat apoi o frumoasă declamație,
de tinerul student universitar. Niță Vancea
care a declamat „Coroana vicțiilor“, de Alec-
sandri, o poezie plină de frumeeță, de sen-
timente umane și naționale. Public n'a fost
prea mult, dar îndestulitor. Mai bine re-
presentat a fost sexual frumos.

Un tiner român în oastea Burilor.
Părintele A. Bălbănuș din Acăț scrie „Gazetei“
cu data de 15 Decembrie n., că fiul de 22
ani al preoțului român greco catolic din co-
muna românească Giurgiu (comit. Sălăjean)
Vasilie Tamaș, s'a dus în toamna anului
curent în Africa sudică și de prezent se află
înrolat în oastea Burilor. Cu data de 10
Noembrie el a scris tatălui său încunostin-
tându-l — spre mai marea mirare a acestuia
— că a sosit în pace și se luptă în rân-
durile Burilor în contra Englezilor. Acest tiner
român Vasile Tamaș — căci și el poartă
numele tatălui său — este acel tiner cura-
gios, care a luat parte și în războiul greco-
turc, luptând cu Grecii în contra Turcilor.
Într'o luptă a primit la picior și braț cinci
rane. Despre acest tiner scriau atunci foile
ungurești, că ar fi Maghiar. El însă este
Român verde, fiu de preot românesc și de
un curagiu rar, dovadă hotărârea sa de a
merge în Transvaal, ca să lupte alături
cu Burii.

... von Fogaraseh Adresa circulară
a celor din Trei-scaune, dar fără „scaun la
cap“, pentru modificarea legii de naționali-
tăți, făcându-se turneul prin comitate a ajuns,
și la Făgăraș.
Băiatul popii din Voila, de meserie de-
putat, membru al comisiei comitatense,
propune luarea spre știință a adresă secuiască
luând poziție în contra „o-atorilor ultraștiți“ —
cum le zice „Egyetértés“ domnilor Seucea și
Mănoiu.

Frumos de tot!

Colocviul universitar. Vreau să vor-
besc despre colocviul în limba... română,
cum se fac ele la universitatea din Buda-
pesta. Auzisem și cetisem în program, că
profesorul universitar improvisat de Barițiu
prezintă: „Literatura română în secolul XIX“.
Eram curios să aud principiile aceluia învățat.
Mă duc să ascult la colocviul studenților.
Întreabă pe unul despre Agathirzi și
Schiși. Credeam că am greșit ora: asta să
fie literatura română în secolul XIX?
Sau, mi-am gândit: Cum în secolul al
XIX se pot întâmpla lu ruri ne mai auzite
până acum, cum mai auzisem că un popor
nou „Trocari“ e foarte puternic, mi-am zis:
p'ate știa sunt Agathirzi — din secolul al
XIX!..

Asistând un ceas întreg, n'am putut
să înțeleg dacă dl Ciocan înțelege ce este
literatura română în secolul XIX. T—u.

Cărți de școală. Atragem aten-
țiunea domnilor învățatori asupra bu-
nelor cărți de școală ale dlui profe-
sor Ioan Petran din Arad: — a) Gra-
matica română, partea I, pentru clasa
III-a primară; prețul 30 fileri; b) Gra-
matica română, partea II, pentru clasa
IV-a primară; prețul: 60 fileri.

Se pot comanda dela autor, sau

prin administrațiunea „Tribunei Popo-
rului“ și prin librăria Klein Mór din
Arad.

Convocare. Membrii casinei române
din Abrud, prin aceasta sunt invitați la a-
dunarea generală ordinară a casinei, ce se
va ține la 30 Decembrie 1900 la 3 ore d.
a. în localul casinei. Obiectele: 1. Raportul
comitetului; 2. Raportul casierului; 3. Ale-
gerea comitetului; 4. Propuneri. Abrud, 20
Decembrie 1900.

Dr. Laurențiu Pop, Dr. Alexandru Bordia,
președinte, secretar.

Albumul „Vulturului“. Foiaia
„Vulturul“ din Oradea-Mare scoate
la anul nou un Album foarte intere-
sant și voluminos, care se va împărți
gratuit tuturor abonenților „Vulturu-
lui“, cari vor să administreze prețul
abonamentului la această foie cel puțin
un sfert de an (3 corane), înainte.
— Prețul Albumului de altfel va fi
4 coroane.

Carnet artistic.

O nouă dramă a contelui Leo Tolstoi:

„Cadavrul“.
Contele Tolstoi își corectează în mo-
mentele acestea drama „Cadavrul“, care se
va publica în cel mai apropiat timp și va fi
representată probabil în luna Ianuarie pe
scena Teatrului Imperial „Alexandru“ din
St.-Petersburg.

Eată pe scurt subiectul ultimei drame
a marelui scriitor rus:

Un tiner funcționar rus se îndrăgo-
stește de o tineră fată și o ia în căsătorie.
Puțin după căsătorie bărbatul se dă beției
și pierde funcția, își părăsește nevasta
și se face vânzător de pânzături în Moscova.
Tineră femeie își găsește o modestă
situație într'o casă de comerț. Patronul se
înamorează de frumoasa lucrătoare și îi face
declarațiuni de dragoste. Bărbatul și femeia
deosebită afecțiune pentru patron; dar cum
ar pute să scape de legătura sa conjugală?
Ea nu este liberă, și femeia abandonată își
expune într'un mod sincer situația.
— Poți să-ți recucerești libertatea ex-
clamă triumfător bărbatul care o iubește.
Este de ajuns să regăsim pe bărbatul d-tale
și îi vom plăti tăcerea.

Bărbatul acceptează propunerea tără-
gostiților ear într'o bună și tănăra femeie
anunță poliției că corpul necunoscut pescuit
din riu este cadavrul bărbatului său.

Eat-o dar văduvă în mod „legal“. Ea
contractează a doua căsătorie. Dar într'o
zi într'o tavernă, bărbatul e dintâiu, în stare
de beție își povestește biografia.

— Eu nu sunt decât un cadavru...
am fost pescuit din riu... am fost înșutat,
ear după moartea mea soția mea s'a recă-
sătorit.

Aceste vorbe fără șir au ajuns la cu-
noștința poliției.

Se face anchetă și cel trei vinovați
aduși în fața curții sunt condamnați la de-
portare în Siberia.

Citiți

„Vatra părăsită“

de Ioan Slavici.

Cea mai nouă scriere a distinsulu
nostru literat.

Se poate comanda la administrația
„Tribunei Poporului“, Arad.

Prețul unui exemplar 75 cr.

Ultime știri.

Paris, 24 Dec.

Zola contra amnestiei. Știut este că
guvernul frances o hotărât să publice am-
nestie generală pentru toți cei implicați în
procesul Dreyfus. Emil Zola, al cărui rol
este cunoscut în această afacere, a publi-
cat în ziarul Aurore o scrisoare, adresată
dlui Loubet, președintele Republicei, prin
care protestează în contra amnestiei, care sub
cuvânt de liniștire ar provoca o catastrofa.
Chestia Dreyfus, susține Zola că nu e în-

cheiată, până când nu se va face dreptate.
Tragedia va mai avea un act: Impăratul
Wilhelm știe adevărul, și poate să vie odată
să i-o trântască Franței în nas. La sfârșit
Zola declară că își va relnoi acușățiunile
contra generalilor și în contra tribunalelor
militar.

New-York, 24 Dec. După lungi
desbateri, reprezentanții din Pekiang
ai marilor puteri, au căzut de acord
asupra condițiunilor de puc întru a
încheia pace.

Eată condițiunile:

1) Un prinț chinez să meargă la
Berlin și să-și exprime părerea de rău
pentruuciderea lui Ketteler. În locul
unde a fost ucis ambasadorul german
să se ridice un monument, cu irse-
cripție germană, latină și chineză.

2) Capii boxerilor, prinții Tuan,
Ciaung, Ciauciau și alții, să fie sever
pedepsiți.

3) Pentru uciderea reprezentan-
tului Sugijuma al Japoniei să se dea
deplină satisfacție.

4) În cimiterile unde au fost bat-
jocorite cadavrele (creștine) să se
ridice monumente omagiale.

5) China nu va pute să facă nici
să importe arme.

6) Pagubile cautate de Boxeri
să fie plătite de stat, care va trebui
să primească aranjamentul financiar
ce-i vor propune marile puteri.

7) Pentru paza ambasadelor se
va institui o trupă permanentă.

8) Fortificațiunile dela Taku pre-
cum și cele dintre Peking și mare se
vor demola.

9) Trapele europene vor ține o-
cupat teronul necesar pentru sigu-
ranța dintre mare și capitală.

10) În imperiu două ani de-a
rândul se vor afișa proclamațiuni în
cari se va vesti că moarte îl așteaptă
pe Chinezul care vr. agita or. va ia-
tra în societăți anti-creștine.

11) China va revidia convenții
comerciale, înlesnind legătura cu eu-
ropeni.

12) Tungli-yamenul se va orga-
niza astfel, simplificându-se și ușu-
rându-se primirea la curte a streini-
lor.

Dacă China nu se va conformu
acestor dispozițiuni, marile puteri nu-și
vor retrage trupele din imperiu.

ECONOMIE.

Cereale (bucate).

Grâul: fiind slab cercetat a scăzut
din preț cu 5—7/4 fileri.

Secara: și-a ținut prețul neschimbat.
S'a vândut cam 6000 măji metrice cu pre-
țul de cor. 6'60—6'90.

Orzul: deasemeni și-a ținut prețul ne-
schimbat s'a vândut cu cor 5.45 până la 5.85.

Ovășul: a avut slabe oferte, e lipsă
de calitate mai bună și s'a vândut cam 5000
măji metrice cu prețul de 5.35 — 5.75.

Cucuruzul: a fost ceva mai bine cer-
ctat și s'a vândut cu Cor. 4.35 — 4.40

Prețurile dela 21 Decembrie.

din Arad:

Grâul cel mai bun . . . cor.	7.15—7.44
Cucuruz	5.25—5.50.
Săcară	5.10—5.15.
Orz	5.50—5.60.
Ovăș	4.70—4.90.

Editor. Aurel Popovici Barciaru.
Red: respuns: Ioan Russu Șirianu.

Invitare la abonament

Deschidem prin aceasta abonament pe al doilea semestru la

„TRIBUNA POPORULUI“

Cu condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, cari sunt cele următoare:

In Monarchie:

Pe un an Cor. 20.—
Pe 1/2 an 10.—
Pe 1/4 an 5.—
Pe o lună 2.—

Pentru România și străinătate:

Pe un an franci 40.—

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru popor, cu cor. 4 pe an, având o întindere de 8 pagine, cele 4 pagine ale foii de zi, plus un adaus poporal de 4 pagine.

Domnii abonați sunt rugați a grăbi cu reînnoirea abonamentelor pentru regulata expedare a foii.

Abonamentele se fac prin mandate postale și anunt pentru un timp, care începe cu prima și se termină cu ultima luni.

Este în interesul dlor abonați, ca adresele să fie însemnate cât se poate de corect și legibil. Domnii abonați vechi sunt rugați a lipi pe mandatul postal adresa tipărită dela fâșiile, în cari li-s'a trimis „Tribuna Poporului“ până acum.

Administrația

„TRIBUNEI POPORULUI“

In atențiunea domnilor învățători români. Aducem la cunoștința domnilor învățători de la școlile populare, că a eșit de sub tipar Geografia comitatului Arad, de învățătorul Damaschin Medre, — ca manual cu mai multe cărți geografice. Intocmit pentru clasele III. IV. ale școlilor populare, și aprobate de Ven. Consistor aradan.

Se poate procura de la Administrațiunea „Tribunei Poporului“ din Arad. Prețul 35 cr. plus 5 cr. porto postal.

Tipografia
„Tribuna Poporului“
arangiata fiind cu material nou
primește spre executare:
Tipărituri de bancă, Cărți, Broșuri, Ori-ce tipărituri.
Invitări la nuntă, Anunțuri funebrale, etc.
Cele mai moderate preturi!!

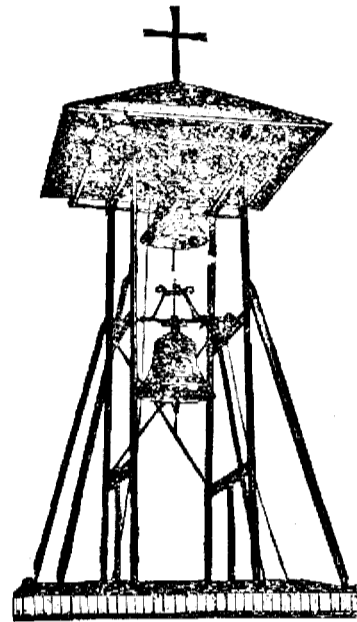
Premiat cu medaliă cea mare milenară la expoziția din Budapesta în 1896

Turnătoria de clopote și de metal
a lui

Antoniu Novotny

in Timișoara a-Fabric

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioase, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adiuștări de fer bătut, construite spre a le întorce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul ve hiu, așa, că un clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadinstarea clopotelor vechi cu adiuștare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdeauna gata în magazin.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

505 18—

A apărut

Și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului“ următoarele opuri:

	coroana	fleri
1.) „Geografia Comitatului Arad“, pentru clasa a III-a școlilor populare, de Damaschin Medre, învățător; aprobat de Ven. Consistor ilustrată cu cărți geografice	—	—70
2.) „Amicul Poporului“ — de Titus Vuculescu, pretor. Indreptar practic în cauze administrative. Prețul	—	1.—
3.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățeanu,	—	2.—
4.) „Judecătorile cu jurații“ — de Teodor V. Păcățeanu,	—	—80
5.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu,	—	2.—
6.) „Principiile politice“, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățeanu	—	4.—
7.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popoa, profesor în Brașov.	—	2,50
8.) „Războiul pentru neatarnare“ și „Povestea unei coroane de oțel“ ambele de George Coșbuc. Prețul Războiului	—	1,20
Prețul „Coroanei“	—	1,60
9.) „Din vremuri apuse“ — de Iudita Secula nasc. Truția	—	1.—
10.) „Vieritul“ — de Petru Vancu,	—	1.—
11.) „Teoria Dramei“ — de Dr. Iosif Blaga.	—	3,60
12.) „Juvenilia“ — de Sextil Pușcariu.	—	1,60
13.) „Cuvântări bisericesti“ — traduse de Ioan Genț.	—	5.—
14.) „Pribeag“ — de Ioan Iosif Sceopul,	—	1,50
15.) Instrucțiuni populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilchelm Niemandz	—	1,20
16.) „Liturgia Stului Ioan Crisostom“ (pe note) pentru cor mixt pe 4 voci — de Nicolae Stefu învățător în Arad. Această liturgie conține toate cântările liturgice, ce are să răspundă corul în Dumineci și sărbători. Pe lângă acestea mai conține irmoase, privesne și un adaus de cântece populare. Toate imnele se pot cânta și numai pe 2—3 voci. Prețul unui exemplar s'a redus dela 6 la 3 coroane.	—	—

La comanda să se mai adauge de fle-care op 10 fleri spese postale.